

2022-2026

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

KITAANI SAATTUSSANUT

aqutsinissamik pilersaarut

Foto: AnnDorte Burmeister, GN

AALISARNERMUT PINIARNERMULLU
NAALAKKERSUISOQARFIK
DECEMBER 2021

1. Tunuliaqutaasut _____	1
1.1 Siunertat, periusissiaq atuuffigisaalu	2
1.2 Atuuffiata sivilissusua aamma aqqissuusseqqinnermut aalajangersakkat	2
1.3 Inatsit aamma Aqutsinissamik akisussaaffiit	3
2. Aalisarnermut avatangiisinullu tunngatillugu peqassutsimut ilisarititsineq _____	4
3. Siunnersuineq kiisalu aalisarnermi aqutsinissamut tunngavigineqartut _____	6
3.1 Ilisimatuussutsikkut siunnersuineq	7
3.2 TAC-mik aamma pisassiissutissanik aalajangersaasarnerit	9
3.3. Malittarisassioriaatsit	10
3.3.1 Pisassiissutit annertussusaannik naleqqussaaneq	10
3.3.2 Aalisarnermi piginnaasanik malittarisassaqaqtitsineq	10
3.3.3 Sumiiffinni malittarisassaqaqtitsineq	11
3.3.4 Piffissaq aalisarfusoq	12
3.3.5 Piujuartitsinissamik teknikikkut iliuuseqarnerit aamma immami ataqatigiinnernik mianersuuttariaqartunik aqutsinerit	12
3.4. Saniatigut pisanik aqutsineq	13
4. Nalunaaruteqartarneq nakkutilliinerillu _____	14
4.1 Nalunaaruteqartarneq	15
4.2 Alapernaarsuineq, Nakkutilliineq Misissuinerlu MCS)	15
4.3 Nalunaarutiginninnerit	16
5. Innersuussutit ilanngussallu _____	17
Ilanngussaq 1 Inatsisit	17
Ilanngussaq 2 Qaleruaasa qanoq issusaat	18
Ilanngussaq 3 Saattuanut pullatini bomuldimik allunaasartalerlugu pullatinit qimaaffissiaq	19

1 TUNULIAQUTAASUT

1.1 SIUNERTAT, PERIUSISSIAQ ATUUFFIGISAALU

Aqutsinermut pilersaarummi uani siunertaq tassaavoq Kalaallit Nunaata kitaani peqassutsimik inuiaqatigiillu aningaasaqarneranni imminut nappassinnaasumik saattuarniarnermut (Chionoecetes opilio)sinaakkutinik aalajangersaanissaq.

Imminut attassinnaasumik saattuarniarartoqarsinnaavoq Pinngortitaleriffimmit annerpaamik pisassiissutit (TAC) pillugit inassuteqaatit malinneqarpata aqutsiveqarfinni ilisimatuussutsikkut paasissutissanik naammattunik aamma mianersortumik periuseqarluni aqutsiveqarfiit sinneranni saattuaqassutsit pillugit paasissutissanik peqalernikkut. Uani pingaaruteqarpoq paasissutissat tamaasa aammalu piffimmi ilisimasat ilaatinneqarnissaat.

Pilersaarummi immikkut siunnersuivinnut aqutsiveqarfinnut saattuarniarneq aggulunneqarpoq (takuuk Takussutissiaq 1). Aqutsiveqarfinni akilersinnaasumik taamaallaat saattuarniarartoqarsinnaavoq aqutsiveqarfinni saattuaqassutsit pillugit naammattumik ilisimaneqarpata.

Saattuat aqitsunik qaleruallit nutaamillu qaleruaqaleqqaat nerpikitsut (> 75%) iginneqartartullu pillugit nalunaaruteqartarnerit pitsaanerulersinneqartariaqarnerat ilaatigut eqqumaffigineqarnerulertariaqarpoq.

Aqutsinissamut pilersaarummi anguniarneqarpoq saattuarniarneq imminut napatissinnaasup sippuiffiunnginnissaa (F_{MSY}^1) imalunniit – aqutsiveqarfinni F_{MSY} -mik malitassaqaqngitsuni – F_{MSY} -mut naleqquttumik taarteqarnissaa²

Aqutsinissamut pilersaarummi taamaallaat pineqarpoq NAFO² Sumiiffik 1, kitaa tamarmi immikkoortortaqaarlutillu 1A-1F-imik. Aqutsinissamut pilersaarummi ilaatinneqarput NAFO Sumiiffik 1-ip tunngaviummik killeqarfiup 3 sòmilit iluanni avataanilu saattuarniarnerit.

Saattuat nikerartuunngillat, taamaammat aalisarnerup sumiiffinni annikitsuni annertuumik ingerlanneqannginnissaa pingaaruteqarluni. Saattuarniarnerup sukumiisumik paasissutissarsiffinnginnera pillugu agguannginnerani mianerinnilluni saattuanik aqutsisoqartariaqarpoq taamaalilluni sinerissap qanittuani avataanilu immikkut aqutsiveqalerluni. Taamaaliornikkut aalisarneq siammarneqarneranik qulakkeerneqartarpoq sumiiffinnilu ataasiakkaani aalisapiluttoqarani.

1.2 ATUUFFIATA SIVISUSSUSIA AAMMA AAQISSUUSSEQQINNERMUT AALAJANGERSAKKAT

Una aqutsinissamut pilersaarut aqutsinissamut pilersaarummik 7. januar 2021-meersumut taartaavoq. Aqutsinissamut pilersaarut 1. januar 2022-mi atuutilissaaq 31. december 2026-p tungaanut, taassumalu kingorna nutaamik nalilersuisoqassalluni. Nalilersuineq taanna aqutsinermut pilersaarummit misilittakkat tunngavigalugit, Pinngortitalerivimmit ilisimatuussutsikkut siunnersuineq Aalisarnerlu pillugu siunnersuisoqatigiit tusarniareerlugit suliarineqassaaq. Naalakkersuisut tamanna tunuliaqutaralugu pilersaarummik nutarsaasoqassanersoq nalilersuiviginiarpaat.

Aqutsinissamut pilersaarut aamma atuuffiani nutarterneqarsinnaavoq, aalisarnerup ingerlanneqarnera, siunnersuisarnermi periaatsit assigisaallu malunnartumik allannguuteqarpata – matumanilu saattuaqassutsip allanngorarnerannik ilisimasat aalisarnerullu siammasinnera kiisalu piffissat saattuat aqitsunik qaleruaqalerfii. Taamaalilluni aqutsinissamut pilersaarutip maannakkut aalisarnermut naleqqiullugu eqqortuunissaa qulakkeerneqassaaq.

Aqutsinissamut pilersaarummik allannguneq suugaluartorluunniit Naalakkersuisunit akuerineqassaaq. Ilanngussami tapiliunneqartumi allannguinerit Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit allaffissornikkut isumagineqarsinnaapput.

¹ F_{MSY} (Maximum Sustainable Yield, MSY) biologit tunaartaraat siunnessaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu imminut napatissinnaasumik annerpaamik atuuffiulluni aalisarnerup assinga.
² Atlantikup Avannaata Kitaani Aalisarneq pillugu suleqatigiiffik (NAFO)

Foto: AnnDorte Burmeister, GN

1.3 INATSIT AAMMA AQUTSINISSAMIK AKISUSSAAFFIIT

Kalaallit Nunaanni aalisarnerup aqunneqarnera tassungalu oqartussaaneq Aalisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat (Aalisarneq pillugu inatsit) malillugu Naalakkersuisunit kiisalu Aalisarneq Piniarnerlu pillugit Naalakkersuisup akisussaaffigaat. Aalisarnermut inatsit atuuttoq tunngavigalugu Naalakkersuisoq aalajangiiffigisassatut siunnersuummik suliaqarpoq Naalakkersuisullu nalinginnaasumik ataatsimiinneranni aalajangiiffigisassatut siunnersuut saqqummiutissallugu.

Kalaallit Nunaata aalisarnermik oqartussaaffigisaani aalisakkanut aalajangersimasunut ukiumoortumik TAC-mik Naalakkersuisut aalajangersaasarput, TAC-lu kalaallit inatsisaat nunallu assigiinngitsut akornanni isumaqatigiissutini aalajangersakkat mianeralugit TAC-mit pisassiissutigineqartut agguaattarlugit. Aalisarneq pillugu inatsit atuuttoq naapertorlugu ataatsimut isigalugu suliaasanut aqutsinermut tunngasunut Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiinnut tusarniaasarnissaminik pisussaaffeqarpoq. Aalisarneq pillugu inatsimmi Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit katitigaanerat aamma erseqqissarneqarpoq.

Saattuarniarnermik aqutsineq Aalisarneq pillugu inatsisip saniatigut Saattuarniarneq pillugu nalunaarut naapertorlugu aqunneqarpoq.

Ilangussaq 1-imi takutinneqarput saattuarniarneq pillugu inatsisit ataatsimut

2

AALISARNERMUT AVATANGIISINULLU TUNNGATILLUGU PEQASSUTSIMUT ILISARITITSINEQ

Saattuat, *Chionoecetes opilio*, NAFO-mi sumiiffimmi 1-imi Kalaallit Nunaata kitaani sinerissami nassaassaapput tassani saattuat kitaata sineriaani 60° N aamma 74° N akornanni tunngaviusumik killeqarfiup 3 sømilit iluani avataanilu nassaassaallutik. Amerlassusai aalaakkaapput, aalisarneqaaqaarneraniilli ukiunit siullernut naleqqiullugit ikinnerulersimapput. Saattussat immap naqqani assigiinngitsunik itissusilinni -1 aamma 4,5 °C-iuniittarput. Kalaallit Nunaanni saattussat amerlanerpaat 200 meterinit itinerusumiittarput. Saattuat immap naqqani assigiinngitsuni uumasarput: naqqani aqitsumik marrarmik sioqqaniluunniit, qaarsuusuni/sioralinni kiisalu ujaqqamik natilinni.

Timaasa sananeqaataannik misissuinerit takutippaat Kalaallit Nunaanni saattuat Davis Strædep kitaani (Canadami atlantikup imartaani) saattussanit allaanerunngitsut, taavalu Kalaallit Nunaanni aqutsiveqarfinni saattuat timaasa sananeqaataat assigiittut.

Saattuat allisinnaaniassagamik assersuutigalugu ukiumut ataasiarlutik qaleruatik taarsertarpaat alliaartorunnaavinnissamik tungaannut. Saattuat alliaartorsinnaajumallutik qaleruatik taarsertarpaat qaleruaasalu taarsernerisa kinguninngua qaleruaa imatut angitigilersarpoq alliaartorsinnaalerlutik taamaammallu saattuat nerpiisa qaleruaasalu nutaat akornanni immermik imaqtumik sulloqalertarluni. Saattuat nerpii tamassuma kingorna imatut annikitsigisarput, nerpiata annikinnera pissutigalugu pisarissallugit soqtiginarunnaarlutik. Saattuat alliaartortillugit imeq qaleruaata nerpiatalu akornaniittoq anialersarpoq, qaleruaasalu taarsernerisa kingorna qaammatit 18-it tikillugit qaangiuppata saattussat naammattumik nerpeqalissapput.

Kitaani saattuarniarneq pullatit atorlugit angallatillu minneri tannerillu atorlugit ingerlanneqartarpoq. Angallatit annerit minnerillu ilaat tunngaviusumik titarnermit 3 sømilinit avasinnerni aalisarsinnaapput. Angallatit ilaat saattuat uumatillugit inisiivinnut tankinik peqarput, ilaallu saattuat sikulerlugit karsinut inissiiveqarlutik.

Sinerissap qanittuani aalisarnerit assigalugit saattuarniarnermi Kalaallit Nunaata kitaani suliffissaqartitsinissaq eqqarsaatigalugu ataatsimut isigalugu 100%-imik tulaassisussaatitaasoqarpoq. Saattuat tamarmik uumatillugit suliffissuarmut tulaanneqartassapput.

Foto: AnnDorte Burmeister, GN

Foto: Julius Nielsen, Pinngortitaleriffik

3

SIUNNERSUINEQ KIISALU AALISARNERMI AQUTSINISSAMUT TUNNGAVIGINEQARTUT

3.1 ILISIMATUUSSUTSIKKUT SIUNNERSUINEQ

Pinngortitaleriffiup NAFO-mi sumiiffimmi 1-imi saattuat pillugit siunnersuisarnerani ukiumut ataatsimut siunnersuisoqartarpoq immiut napatissinnaasumik atuineq aallaavigalugu. Ukiumoortumik siunnersuut Naalakkersuisunut ukiut tamaasa decembarip qaammataani nassinneqartarpoq. ICES³ Kalaallit Nunaanni saattuat pillugit siunnersuineq ajorpoq, Pinngortitaleriffilli ICES WGCR-AB-imi ukiut tamaasa peqataasarpoq, ilisimatusarnerit ilisimasallu nutaat oqallisigineqartarlutik.

Kitaani immap naqqata suunera apeqqutaalluni saattuallu agguataarneri tunuliaqutaralugit aqutsiveqarfinnut aqqaneq-marlunnut avinneqarsimapput.

Pinngortitaleriffik sumiiffinnut arfinilinnuinaq siunnersuisarpoq, tassa suussusikkanut 1 aamma 2-miittunut. Suussusikkamut 3-mut tunngatillugu ilisimatuussutsikkut siunnersuisoqarneq ajorpoq tunngaviumik paasissutissat amigaatigineqarmata, Pinngortitaleriffiulli CPUE-p ineriartornera saattuarniarnerullu qanoq siammasitsitiginera malinnaaffigai. Ilisimatuussutsikkut siunnersuut tunniunneqartoq tunuliaquteqarpoq ilisimasat pigisat toqqammavigalugit, taakkulu aggorneqarlutik immikkoortut sisamangorlugit allaaserineqartut taakku pillugit Tabel 1-miipput.

Immikkoortunut taaneqartunut 4-nut siunnersuuteqanngilaq, ilisimasat pineqartuneersut annikippallaqimmata. Pineqartut immikkoortut sisamat misileraalluni aalisarfiusinnaasutut periarfissatut isigineqarput. Sisimiut eqqaanni siunnersuiiffiusuni 1997-imili ingerlaavartumik ilisimatuussutsikkut misissuisoqartarpoq taakkunangalu inernerit pisanit paasissutissat ilanngullugit ilisimatuussutsikkut siunnersuinernut ilaatinneqartarlutik. Sumiiffiit sinnerini ilisimatuussutsikkut sukut tamaana misissuisoqartarpoq, taamaammallu pisat kisiisa tunngavigalugit siunnersuisoqartarluni.

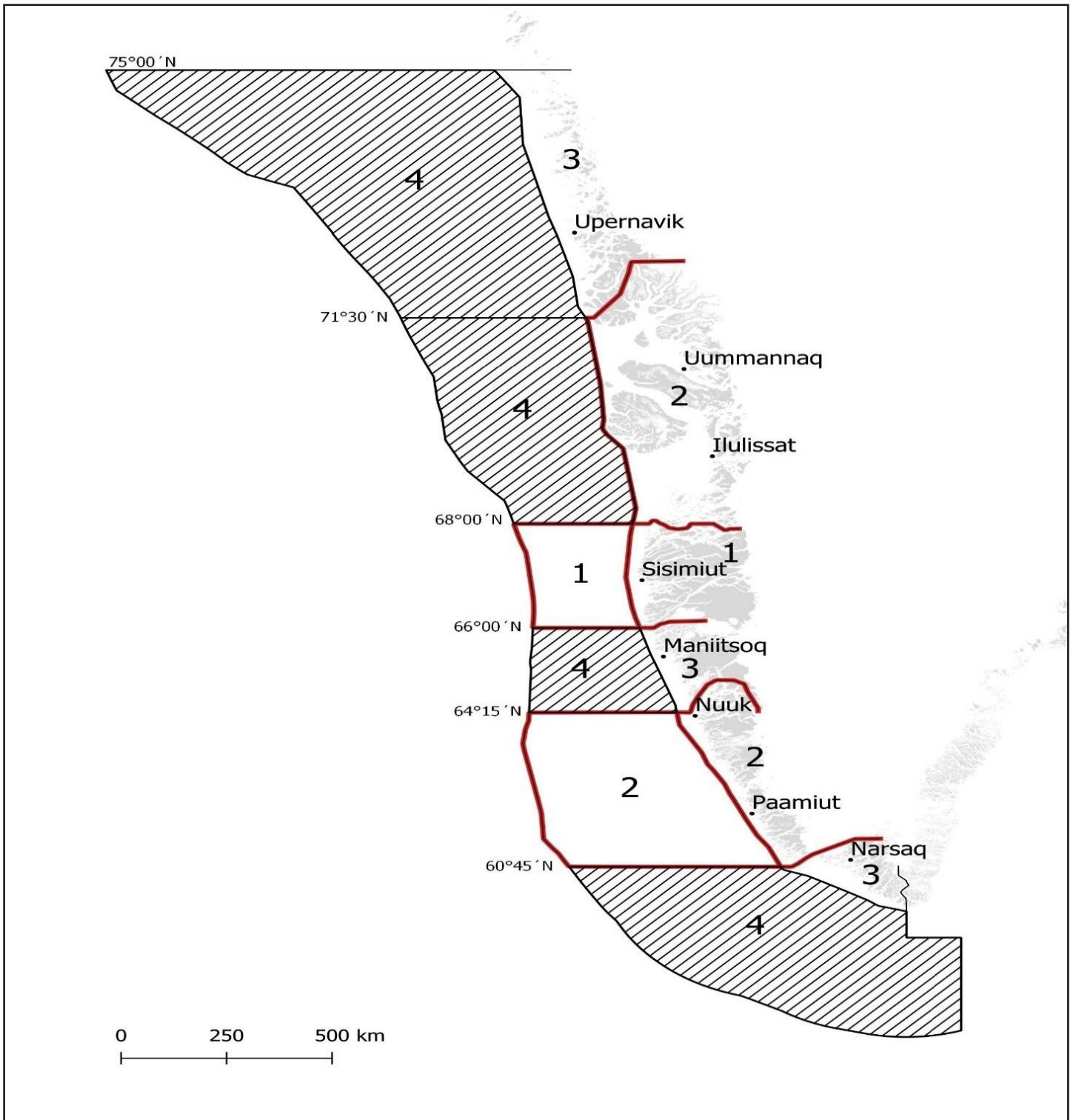
Ilisimatuussutsikkut siunnersuineq ataani takutinneqartutut immikkoortunut sisamanut paasissutissat pigineqartut tunngavigalugit Takussutissiaq 1.

Takussutissiaq 1. Siunnersuinissamut immikkoortut (Kat.) kiisalu sumiiffiit ilaatinneqartut

Imm.	Paasissutissat	Siunnersuineq	Immikkoortortaqaarfii pineqartut
1	Nakkutilliinermiit paasissutissat. Aalisarnermiit paasissutissat ≥ 10 ukiut.	<i>Nioqutissioriaaseq SPICT aamma nakkutilliinermiit aalisarnermillu takussutissiat.</i> - Pinngortitaleriffiup naliliinera tassaavoq maanna aalisarnermiit piffissaq sivikippallaartoq periutsimi naammassisat kisiisa tunngavigalugit siunnersuisoqassappat. Siunnersuineq taamaammatt saattuaqassuseq pillugu periaatsip inernerani kiisalu misissuinermiit aalisarnermillu paasissutissat tunngavigalugit. - Paasissutissanik naammattunik peqanngikkaangat periaaserlu naammanginartumik atornani siunnersuinissamut misissuinerit pisallu pillugit paasissutissat pigineqartut aallaavigineqartarput.	Sineriak: - Sisimut. Imartaq: - Sisimut.
2	Piffissakkuutaartumik misissuineriit paasissutissat. Aalisarnermiit paasissutissat ≥ 10 ukiut.	<i>Tunisassioriaaseq SPICT pisanillu takussutissat.</i> - Pinngortitaleriffiup naliliinera tassaavoq periaaseq taanna kisiat atorlugu piffissaq saattuarniarfiusumi sivikippallaartoq paasissutissallu naammangippallaartut. Siunnersuineq taamaammatt tunngaveqarpoq periaatsip saattuaqassutit kiisalu piffissakkuutaartumik misissuineriit takussutissat pisallu pillugit paasissutissat tunngavigalugit. - Paasissutissanik naammattunik peqanngikkaangat periaaserlu naammanginartumik atornani siunnersuinissamut misissuinerit pisallu pillugit paasissutissat pigineqartut aallaavigineqartarput. Immikkoortumi tassani suussuseq 1-imit siunnersuineriit annerusumik nalorninarpoq.	Sineriak: - Qeqertarsuup Tunua-Uummannaq - Nuuk-Paamiut. Imartaq: - Nuuk-Paamiut.
3	Nakkutilliinermik paasissutissartaqanngilaq. Aalisarnermiit paasissutissat ≤ 10 ukiut.	<i>Naleqqussaalluni aqutsineq / Ilisimatuussutsikkut siunnersuisoqanngilaq.</i> CPUE-mi ineriartorneq kiisalu saattuat siaruarsimanerat aallaavigalugit saattuaqassuseq nalilersorneqartarpoq.	Sineriak: - Upernavik - Maniitsoq-Kangaamiut - Narsaq-Qaqortoq. Imartaq: - Upernavik - Disko Bugt-Uummannaq - Maniitsoq-Kangaamiut - Narsaq-Qaqortoq.
4	Nakkutilliinermik paasissutissartaqanngilaq. Aalisarnermiit killiliimik paasissutissat imaluunniit soqarani.	<i>Siunnersuisoqanngilaq.</i> - Paasissutissanik naammattunik tunngavissaqanngilaq. - Misileraalluni aalisarissamut qinnuteqartoqarsinnaavoq.	

3 Imartaq Ilisimatusarfigineqarnerannut Nunat Tamalaat Ataatsimiititaliaat

Takussutissiaq 1:

Aalisarnermi pisassiissutit pillugit nalunaarut nr. 21, 21. september 2016-imeersoq tunngavigalugu sinerissap qanittua avataalu immikkoortinniarlugit 3 smilimik titarnermik atuisoqarpoq. Sumiiffinnut immikkut takutinneqarput siunnersu-inermi periutsit suut atorneqarsimanersut (1-4). Aamma illoqarfiit aqqi aqutsiveqarfinnut atorneqartut takutinneqarput.

3.2 TAC-MIK AAMMA PISASSIISSUTISSANIK AALAJANGERSAASARNERIT

Naalackersuisut TAC-imik aalajangersaasarput ilisimatuussutsikkut siunnersuineq aallaavigalugu kiisalu malittarisassat allaaserineqartut malillugit Takussutissiaq 2-mi. Aqutsiveqarfii arfineq pingasuupput, assinganillu immikkoortunut ilisimatuussutsikkut siunnersuisoqartarpoq tamannalu ersippoq Tabel 1-mi. Immikkoortuni kingullerni sisamani, piffinni sisamaasuni taaneqartuni, ilisimatuussutsikkut siunnersuisoqanngilaq aamma taamaammat aalajangiunneqarani TAC niuvernerpalaartumik aalisarneq eqqarsaatigalugu. Taakkununga immikkoortunut sisamaasunut anner-tussutsimik aalajangersimasumik aalajangiisoqarsinnaavoq misileraalluni pisarineqarsinnaasunik, taamaalilluni inuusutissarsiuqigalugu aalisar-tut periarfissillugit qinnuteqarnikkut misileraalluni pisassinneqarsinnaanerit.

Aqutsiveqarfinni arlalinni, taaneqartuni immikkoortoq 3-mi, ilisimasat toqqamavigineqartut amigaateqarput. Ilisimasat naammalernissaata tun-gaanut, ilisimatuussutsikkullu siunnersuisoqarsinnaannornissaanut pineqartuni TAC aalajangiunneqassaaq mianersortumik periuseqarnikkut. TAC-mi suussutsimut 3-imut attuumassuteqartunut tunngatillugu TAC 2020 meersuupput, nalimmassarneqarsinnaallunilu CPUE ineriartornera tunuliaqutigalugu kiisalu saattuat siammaqqaneri.

Naalackersuisoq saattuartassanut TAC-inik aalajangiiffisassatut Naalackersuisunut siunnersuuteqannginnermini Aalisarneq pillugu siunnersuisoqatigiit tusarniaqqaarneqassapput, siunnersuisoqatigiillu tusarniaanermi akissutaat inassuteqaammut tunngavimmut ilanngunneqassaaq.

Takussutissiaq 2. Siunnersueriaatsini sisamani TAC-imut aalajangiiniarnermut malittarisassat

Imm.	Pisassiissutissanik tamarmiusunik aalajangersaaneq	Immikkoortortaqarfii pineqartut
1	- TAC aalajangerneqartassaaq siunnersuut ukiumoortoq malillugu, kisianni TAC ukiumut annertunerpaamik 15 %-imik nikerarsinnaavoq ukiumiit ukiumut. Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiinnik aggersaanermik kinguneqartarput siunnersuinerup 15 %-imik annertunerusumik niktariaqalissappat. - Qaleruallit taakkua $B_{trigger}^4$-imit ikinnerulerpata taakkunanga aalisarneq atuinerlu iluarsiivigineqartarput. Taamatut pisoqarpat naalackersuisoqarfik suleqatigiissitamik Pinngortitaleriffimmit Aalisarnerlu pillugu Siunnersuisoqatigiinnit inuttalimmik pilersitsissaaq. Suleqatigiissitat pisassat taakkua B_{lim}^5-imit ikinnerulinninnissaat siunertaralugu suliniu-tinik aallartitsinissamut pisussaaffeqarput. - Pisassat B_{lim}-imit ikinnerulerpata aalisarneq aqutsiveqarfinni taakkunani matuneqassaaq.	Sineriak: - Sisimut. Imartaq: - Sisimut.
2	- TAC ukiumoortumik siunnersuut naapertorlugu aalajangersarneqassaaq, TAC-ili ukiumut annerpaamik 10 %-imik qaffanneqarsinnaavoq ukiumullu annerpaamik 15 %-imik millisinneqarsinnaalluni. Siunnersuineq TAC-imik ukiumut 10 %-it sinnerlugit qaffasinneruppat imaluunniit 15 %-it sinnerlugit ikinneruppata Aalisarneq pillugu siunnersuisoqatigiit aggersarneqassapput. - Qaleruallit taakkua $B_{trigger}^6$-imit ikinnerulerpata taakkunanga aalisarneq atuinerlu iluarsiivigineqartarput. Taamatut pisoqarpat naalackersuisoqarfik suleqatigiissitamik Pinngortitaleriffimmit Aalisarnerlu pillugu Siunnersuisoqatigiinnit inuttalimmik pilersitsissaaq. Suleqatigiissitat pisassat taakkua B_{lim}^7-imit ikinnerulinninnissaat siunertaralugu suliniu-tinik aallartitsinissamut pisussaaffeqarput. - Pisassat B_{lim}-imit ikinnerulerpata aalisarneq aqutsiveqarfinni taakkunani matuneqassaaq.	Sineriak: - Qeqertarsuup Tunua -Uummanaq - Nuuk-Paamiut. Imartaq: - Nuuk-Paamiut.
3	Naleqqussakkamik aqutsineq – ilisimatuussutsikkut siunnersuutitaqanngilaq. - TAC aqutsiveqarfimmut pilersaarutip atuunnerani aalajangersimasooq (2022-2026) 2020-mi atuuttoq aallaavigalugu TAC malillugu aalajangersarneqassaaq. - CPUE-p ineriartornera aammalu aalisarnerup siaruarsimassusaa ukiut tamaasa malinnaaffigineqartassaaq. - CPUE-mi aamma / imaluunniit aalisarneq annertuumik siammaappat TAC 10 % tikillugu ilaneqarsinnaavoq. - CPUE-mi aamma/imaluunniit aalisarneq malunnaatilimmik eqiteruppat TAC 15 % tikillugu apparneqarsinnaavoq. - Aalisarneq pillugu siunnersuisoqatigiit aggersarneqassapput CPUE malunnaatilimmik allangorpat, ass. ukiut pingasut ingerlaneranni +/-50 %-imik.	Kyst: - Upernavik TAC 2020: 400 tonsit - Maniitsoq-Kangaamiut TAC 2020: 225 tonsit - Narsaq-Qaqortoq TAC 2020: 260 tonsit
4	Ilisimatuussutsikkut siunnersuisoqanngilaq. - Misileraalluni aalisarissamut TAC-iliisoqarsinnaavoq. - Misileraalluni aalisarissamut qinnuteqartoqarsinnaavoq (Aalisarsinnaanermut akuersissutit pisassiissutillu pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat takuuk).	Imartaq: - Upernavik - Qeqertarsuup Tunua -Uummanaq - Maniitsoq-Kangaamiut - Narsaq-Qaqortoq.

4 Najoqqutarineqartoq – maanna B_{MSY} -p 80 %-ia – immikkut aqutsinissamik iliuuseqalersitsinermik kinguneqartoq

5 Najoqqutarineqartoq B_{MSY} -p 30 %-eraa

6 Najoqqutarineqartoq – maanna B_{MSY} -p 80 %-ia – immikkut aqutsinissamik iliuuseqalersitsinermik kinguneqartoq

7 Najoqqutarineqartoq B_{MSY} -p 30 %-eraa

3.3 MALITTARISASSIORIAATSIT

3.3.1 Pisassiissutit annertussusaannik naleqqussaaneq

Aalisarneq piffissamik killiliilluni pisarineqarsinnaasut annertunerpaaffilernagit aqunneqarpoq, tamanna aamma pisassat nungunissaasa tungaanut aalisarnertut taaneqartarpoq ("paggatassiilluni aalisarneq"). Taamaalilluni aqutsivinnut tamanut ataatsimut pisassiisoqartarpoq akuersissuteqartut tamarmik aalisartagaannik.

Sumiiffimmi pisassat nungunneqaraangata aqutsiveqarfimmi aalisarneq unitsinneqartarpoq.

Sumiiffimmiit sumiiffimmut imaluunniit ukiumiit ukiumut pisassiissutit nuunneqarsinnaanngillat.

3.3.2 Aalisarnermi piginnaasanik malittarisassaqaqtitsineq

Naalakkersuisut Aalisarneq pillugu inatsit malillugu isumalluutitik atuneq aqussinnaavaat pisarineqarsinnaasullu kiisalu inuussutissarsiummik ineriartorneq isiginiarlugit aalisarneq killilersorsinnaallugu. Naammassineqarsinnaasut ingerlaavartumik nalilersorneqartarput saattuarniarnissamut qinnuteqaatit suliarineqaraangata. Akuersissutit aalisariutinut 75 BRT/120BT BT-nit mikinerusunut taamaallaat tunniunneqartarput.

Saattuarniarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat malillugu piffissami ukiuni marlunni 1. januar 2021-mit 31. december 2022 ilanngullugu inuussutissarsiutigalugu saattuarniarnissamut peqataasussanut nutaanut akuersissutinik tunniussisoqassanngilaq.

Saattuarniarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat malillugu aamma aalajangerneqarpoq angallatit ukiumi ullorsiteqarfiusumi ataatsimi aqutsiveqarfinni annerpaanik pingasuni saattuarniarnissamut akuersissuteqarsinnaapput. Taaku saniatigut siunnersuiffiusuni immikkoortuni 4-mi (Tabel 2) sumiiffinni misileraalluni saattuarniartoqarnissaannut akuersissutinik tunniussisoqarsinnaavoq.

Angallatinut usiminnik nuussisinnaasunut akuersissutinik tunniussisoqartanngilaq.

Foto: AnnDorte Burmeister, GN

3.3.3 Sumiiffinni malittarisassaqaqtitsineq

NAFO-mi sumiiffimmi 1-imi titarnermit killeqarfimmit 3 smillit iluanni avataannilu saattuarniarneq aggulunneqarpoq.

Tabel 3. Kalaallit Nunaata kitaani aqutsiveqarfimmi ukunani saattuarniarneq aggulunneqarpoq:

Aqutsiveqarfik:	Sumiiffik pillugu nassuiaat:
Upernavimmi: Sinerissap qanittuani	Avannarpasissuttip 71°30'-p aamma Avannarpasissuttip 75°00'-ip akornanni tunngaviumik killigitap avataani 3 smilip iluani Kitaani Avannarpasissuttip 71°30'-ip aamma Avannarpasissuttip 75°00'-ip akornanni kangerluttallit Kitaatut nassuiarneqarsimasut, uku ilanngunnagit kangerluit Avannarpasissuttip 71°30'-ip kujataa ʼtungaani paallit, sukumiinerusumik kangerluit makku pineqarput: Karrat, Kangilleq, Inngiata Kangerlua, Ukkusissat Kangerluat, Kangiusap Imaa, Umiiviup Kangerlua aamma Nuugaatsiap Tunua.
Upernavimmi: Avataasiortut	Avannarpasissuttip 71°30'-p aamma Avannarpasissuttip 75°00'-p akornanni tunngaviumik killeqarfiup avataani 3 smillit avataani.
Qeqertarsuup Tunua - Uummannaq: Sinerissap qanittuani	Avannarpasissuttip 68°00'-ip aamma Avannarpasissuttip 71°30'-p akornanni tunngaviumik killiussap avataani 3 smilip iluani Kitaani Avannarpasissuttip 68°00'-ip aamma Avannarpasissuttip 71°30'-p akornanni kangerluttallit Kitaatut nassuiarneqarsimasut, kangerluit sukumiinerusumik makku: Karrat, Kangilleq, Inngiata Kangerlua, Ukkusissat Kangerluat, Kangiusap Imaa, Umiiviup Kangerlua aamma Nuugaatsiap Tunua, kangerluit Avannarpasissuttip 68°00'-ip avanna ʼtungaani paallit, sukumiinerusumik kangerluit uku: Arfersiorfik aamma Ataneq.
Qeqertarsuup Tunua - Uummannaq: Avataasiortut	Avannarpasissuttip 68°00'-ip aamma Avannarpasissuttip 71°30'-p akornanni tunngaviumik killiussap avataani 3 smillit avataani.
Sisimiut: Sinerissap qanittuani	Avannarpasissuttip 66°00'-ip aamma Avannarpasissuttip 68°00'-ip akornanni tunngaviumik killiussap iluani 3 smilip iluani kangerluttallit Kitaatut nassuiarneqarsimasut, Avannarpasissuttip 66°00'-ip aamma Avannarpasissuttip 68°00'-ip akornanni tunngaviumik killiussap 3 smillit iluani, sukumiinerusumik kangerluit uku: Arfersiorfik aamma Ataneq uku ilanngunnagit Avannarpasissuttip 66°00'-ip kujataa ʼtungaani kangerluit paallit, sukumiinerusumik Kangaamiut Kangerlussuat, Taateraata Tunuat Kangerlussuatsiap.
Sisimiut: Avataasiortut	Avannarpasissuttip 66°00'-ip aamma Avannarpasissuttip 68°00'-ip akornanni 3 smillit avataani aamma tunngaviumik killiussap avataani.
Maniitsoq – Kangaamiut: Sinerissap qanittuani	Avannarpasissuttip 64°15'-ip aamma Avannarpasissuttip 66°00'-ip akornanni tunngaviumik killiussap iluani 3 smilip avataani kangerluttallit Kitaatut nassuiarneqarsimasut, Avannarpasissuttip 64°15'-ip aamma Avannarpasissuttip 66°00'-ip akornanni kangerluit Avannarpasissuttip 66°00'-ip kujataa ʼtungaani paallit, sukumiinerusumik Kangaamiut Kangerlussuat, Taateraata Tunuat aamma Kangerlussuatsiap ukuli ilanngunnagit; Kangerluit Avannarpasissuttip 64°15'-ip kujataa ʼtungaani paallit, sukumiinerusumik Nuup Kangerlua aamma Ameralik.
Nuuk -Paamiut: Avataasiortut	Avannarpasissuttip 64°15'-ip aamma Avannarpasissuttip 66°00'-ip akornanni 3 smillit avataani aamma tunngaviumik killiussap avataani.
Nuuk – Paamiut: Sinerissap qanittuani	Avannarpasissuttip 60°45'-p aamma Avannarpasissuttip 64°15'-ip akornanni tunngaviumik killiussap iluani 3 smilip iluani kangerluttallit Kitaatut nassuiarneqarsimasut 3 smillit iluani aamma tunngaviumik killiussap avataani Avannarpasissuttip 60°45'-p aamma Avannarpasissuttip 64°15'-ip akornanni kangerluttaat Avannarpasissuttip 64°15'-ip kujataa ʼtungaaniittut, sukumiinerusumik Nuup Kangerlua aamma Ameralik aamma uku ilanngunnagit; Kangerluit Avannarpasissuttip 60°45'-p kujataa ʼtungaaniittut, sukumiinerusumik Nunarsuit kitaani kangerluit (Avannarpasissuseq 60°45'-p aamma Kippasissuttip 48°08'V) kujataa ʼtungaani aamma kanga ʼtungaani aallartiffigalugu tassanngaanniillu nunavimmut (Avannarpasissuttip 60°50'-imi aamma Kippasissuttip 47°57'-imi) tassanngaanniillu uunga (Avannarpasissuseq 61°22' Kippasissuserlu 46°46').
Nuuk -Paamiut: Avataasiortut	Avannarpasissuttip 60°45'-p aamma Avannarpasissuttip 64°15'-ip akornanni 3 smillit avataani aamma tunngaviumik killiussap avataani.
Narsaq – Qaqortoq: Sinerissap qanittuani	Avannarpasissuttip 60°45'-ip kujataa ʼtungaani kangerluttallit Kitaatut nassuiarneqartut Avannarpasissuttip 60°45'-p kujataa ʼtungaani kangerluttallit Nunarsuit kitaa ʼtungaani sumiiffimmut uunga (Avannarpasissuseq 60°45' Kippasissuserlu 48°08'); tassanngaanniillu Nunavimmi sumiiffimmut uunga (Avannarpasissuseq 60°50' Kippasissuserlu 47°57'); tassannganniit lkerasassuup avanna ʼtungaani uunga (Avannarpasissuseq 60°12' Kippasissuserlu 44°); tassannganniit kujammut Kippasissuseq 44°-imiit atuarlugu Avannarpasissuttip 59°-mut, tassannganniit kangimut Kippasissuttip 42°-mut, tassanngaanniillu kujammut tunngaviumik killiussap avataani 3 smilinut aamma 3 smilimik titarneq atuarlugu tunngaviumik killiussap avataanut aallaavimmut.
Narsaq – Qaqortoq: Avataasiortut	Avannarpasissuttip 60°45'-ip kujataa ʼtungaani 3 smillit avataani aamma tunngaviumik killiussap avataani.

3.3.4 Piffissaq aalisarfiusoq

Saattuarniarneq aqutsiveqarfik apeqqutaatillugu piffissani killilikkani akuerisaavoq. Saattuarniarneq pillugu nalunaarut naapertorlugu saattuarniarneq imatut akuerisaavoq:

- 1. januar - 31. december:
  - Narsaq – Qaqortoq sinerissap qanittuani
  - Narsaq - Qaqortoq avataasiortut
  - Nuuk - Paamiut sinerissap qanittuani
  - Nuuk - Paamiut avataasiortut
  - Maniitsoq - Kangaamiut avataasiortut
  - Maniitsoq - Kangaamiut sinerissap qanittuani
- 1. april 2021 – 31. december:
  - Sisimiut sinerissap qanittuani
  - Sisimiut avataasiortut
  - Qeqertarsuup Tunua - Uummannaq sinerissap qanittuani
  - Qeqertarsuup Tunua - Uummannaq avataasiortut
  - Upernavik sinerissap qanittuani
  - Upernavik avataasiortut

Saattuaqassuseq pillugu nutaanik ilisimasaqartoqalissappat, tassunga ilanngullugit "saattussat aqitsut" amerlassusaat (qaleruaata qanoq innera 1 aamma qaleruaata qanoq innera 2)⁸ aalisarneq nalilersoqqinneqarsinnaavoq, taamaalilluni periusissiami piffissami qaqugukkulluunniit saattussanik atuineq naleqqutissalluni annertunerpaajussallunilu. Taamaammat saattussanik aqitsunik igitanik nalunaarsuisarnissamik piumasagaatip qaqugukkulluunniit malinneqarnissaa pingaaruteqarpoq.

Aalisarneq pillugu inatsit naapertorlugu aalisarneq qaqugukkut aallartinneqarsinnaanersoq unitsinneqassanersoq Naalakkersuisunit nalunaarutigineqarsinnaavoq. Inatsimmittaaq allassimavortaaq pisuussutit illersorneqarnissaat tassungalu atatillugu piffissat eqqissisimatitsiviusut pillugit Naalakkersuisut malittarisassiorsinnaasut.

3.3.5 Piujuartitsinissamik teknikkkut iliuseqarnerit aamma immami ataqatigiinnernik mianersuuttariaqartunik aqutsinerit

Imaani sumiiffinni mianersuutigisariaqakkani aalisarneq aqutsinerlu Piujuartitsineq siunertaralugu aalisarnerup teknikkkut iluarsartuusivigineqarnera pillugu nalunaarut malillugu malittarisassaqtinneqarpoq. Aalisarnermi piniutinut, minnerpaaffiliinertut aamma piniutinik nalunaaqutsiinnermut atatillugu Saattuarniarneq pillugu nalunaarut sukumiinerusunik arlalinnik piumasagaatitaqarpoq: Matumani qimaaffissanik atuinissamut piumasagaammik ilanngussisoqarsimalluni⁹. Qimaaffissanik atuinissamut piumasagaat 1. Januar 2023-mi atuutilissaaq, aalisartut pullatiminnik naleqqussaanaissaannut ukioq 2022 atorneqassaaq ikaarsaariafeqarnissaat qulakkearniarlugu. Piumasagaatit allat teknikkimut tunngasut allannortinneqassanngillat soorlu nigartat amerlassusii allunaasarlu arrorsinnaasoq.

Naalakkersuisunit siunniunneqarpoq imaani uumassuseqarfiit manna tikillugu sunnerneqarsimanngitsut ajoquserneqannginnissaat. Saattuarniarnermi pullatit immap naqqanut uumasogaatigiinnullu akornusiisannngitsut kisimik atorneqarsinnaapput kiisalu saattuarniarneq saattuarniarfinni ilisimaneqartuni ingerlanneqartarmat saattuarniarnermi immami mianerisassat eqqarsaatigalugit illersuinissamut periaaseq tassaavoq aqutsiveqarfinni sumiiffinni tamani saattuarniarneq ingerlanneqarsinnaalluni. Nalunaaruteqarnermi, ilisimatuussutsikkut misissuineri imaluunniit nakkutilliineri aalisarnerup siaruarsimanera malunnartumik allannorsimanera paasineqarpat, Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfiup, Pinngortitaleriffik aamma Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit isumasioreerlugit, sumiiffiit mianerisariaqarsinnaasut illersorniarlugit aalisarneq killilersuiffigineqassanersoq nalilissavaa.

⁸ Ilanngussaq 2 takuuk qaleruaasa immikkoortittarnerat pillugu.

⁹ Qimaaffissaq tassaavoq allunaasaq pullatini nettinut ilanngunneqartussaq allunaasarlu arrortinneqarsinnaassalluni. Taamaaliornikkut pullatit katatat aalisarunnaarniassammata, tassami allunaasaq arrortinneqassammat pullatillu ammarlugit pisarisuukkat anillaffigisinnaasaannik. Takuuk ilanngussaq 3.

Foto: AnnDorte Burmeister, GN

3.4 SANIATIGUT PISANIK AQUTSINEQ

Aalisarnerni pisarisuukkat Aalisarnermi pisarisuukkat pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat aamma Aalisakkanik aalisakkanillu tunisassianik tunisarnernit pillugit nalunaarusiortarnerit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat naapertorlugit suliarineqassapput nalunaarsorneqarlutillu. Saattuarniarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaata saniatigut pisanik aamma malittarisassaqaqtitsivoq.

Saattuarniarneq pillugu nalunaarusiami allasimasut malillugit saattuat imaanut utertitat qaleruai aqitsut qanoq ittuunersut malillugit immikkoortoq 1-imiittut 2-miittulluunniit nerpiisa qanoq ittuuneri ilanngullugit >75 % iginneqartullu amerlassusii qassiunersut aalisartut nalunaarsuiffianut allatorneqassapput nalunaarutitut. (igitat aamma saattuat imaanut utertitat pisanissutinit ilanngaatineqassanngillat). Saattuat igitat aqitsunillu qaleruallit pillugit maanna nalunaarsuisarneq amingaateqartorujussuuvoq. Eqqortumik tamakkiisumillu nalunaarsuisarneq anguniarneqassaaq, taamaaliornikkut saattuaqassutsit nalilersorniartarnerat pitsanngorsinneqassalluni. Tamanna saattuarniarneq aalisakkerivissuullu iluaqutigissavaat. Saattuanik arnavissanik tunisinissaq kiisalu Bitter Crab Disease-llit (BCD) iginneqarnissaat nalunaarummi inertequtaapput. Saattuat BCD-llit oqqunneqassapput aserorterneqartussanngorlugit.

Inuussutissarsiutigalugu saattuarniarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat malillugu saattuarniarneq unitsinneqassaaq pisat 20 %-ii sinnerlugit aniseqqinneqartariaqarpata makku pissutigalugit 1) Qaleruai 1 pissutigalugit una pissaaq (1) imaluunniit 2) Qaleruai 2 pissutigalugit (ilanngussaq 2 takuuk) nerpii <75 %-mik annikinneruppata.

Nalunaaruteqarnermi nakkutilliinermiluunniit artinik aalajangersimasunik mianerisassanik soorlu arfernik saniatigut pisat piffissami sivikitsumi sumiiffimmiluunniit amerlappata, Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfiup Pinngortitaleriffik aamma Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit suleqatigalugit artip uumassusilerinermut atatillugu killiffia mianeralugu saniatigut pisat annertussusiisa naammaginarumik annertussuseqarnissaannut immikkut upalungaarsimanissamut iliuuseqarnissaq isumannaarneqassanersoq nalilissavaa. Taamatut upalungaarsimanissamut iliuuseqarnerni sumiiffinnik matusinerit piffissalluunniit ilaani matusinerit suliniutilluunniit allat artit arlaannaalluunniit uumassuseqarnikkut artukkerneqannginnissaanik isumanarinerit ilanngunneqarsinnaapput. Arfernik allanilluunniit pisassiissutaasunik kalunnernut pisarisuukkanut uumatillugillu aniguisinneqarsinnaanngitsunut pisarisuugaqartoqarpata uumasup suussusaa naapertorlugu nuna tamakkerlugu pisassiissutinit ilanngaatineqassaaq. Saniatigut pisat tamarmik nalunaarsorneqassapput.

Foto: AnnDorte Burmeister, GN

4

NALUNAARUTEQARTARNEQ NAKKUTILLINERILLU

4.1 NALUNAARUTEQARTARNEQ

Saattuarniarluni aalisarnermi nalunaaruteqartarnerit assigiinngitsut arlaliupput, aalisartup pisiortortullu naammassisassaat. Aalisarnermik nakkutilliineq pingaarnertut aalisartumiit pisiortortumut aalisakkanik aamma aalisakkanit tunisassianik tunisinikkut ingerlanneqassaaq, tassungalu ilanngullugu aamma aalisartup pisaanik KANUAANA-mut pisiortortup nalunaaruteqarnissamut pisisaaffiatigut. Tunisinermi pisat tamaasa pillugit paasissutissanik ilanngussisoqassaaq, tassunga ilanngullugu saniatigut pisat igitallu.

Tunisinerup saniatigut angallatit annerit (9,4 meterit takinerilluunniit) logboginik immersuisassapput tunitsivimminnut tunniussasaminnik. Tunitsiviup pisisup logbogit KANUAANA-mut nassiunnissai isumagissavai. Angallatit mikinerusut (takissutsimikkut 9,4 meterinik naannerusut) angallammi allattaaveqarnissamut pisisaaffeqanngillat, taamaallaallu tunisinermi pisat nalunaarutigisussaallugit.

Foto: AnnDorte Burmeister, GN

4.2 ALAPERNAARSUINEQ, NAKKUTILLINEQ MISISSUINERLU (MCS)

Aalisarnerit nammineerluni aalisariutiniilluni nakkutilliinikkut allaffissornikkulluunniit KANUAANA-mit isumagineqarput. Sinerissap qanittuani aalisarnerit imatut nakkutigineqartarput:

- Nalunaarutininik, angallatini allattaavinnik paasissutissanik, tunisat pillugit paasissutissanik nakkutilliineq angallatinillu nakkutilliineq, tassunga ilanngullugit nalunaarsuineq pitsaassusiliinerlu
- Angallatini nakkutilliisut
- Nunami nakkutilliinerit
- Tulaassanik nakkutilliineq ikkut

KANUAANA-p Nuummi qitiusumik allaffeqarfiani aqutsinermik nakkutilliisoqarpoq. Paasissutissanik nalunaaruteqartussaaita-anikkut KANUAANA-mit nalunaarutininik tiguneqartuninik misissuininikkut nakkutilliineq pisarpoq, tassunga ilanngullugit logbogimut nalunaarsuisussaaitaaneq tunisallu pillugit paasissutissanik atorussanngortitsineq. Taamaalillutik nalunaarutini tamani amerlasutsit sumiiffiillu nalunaarutigineqartut imminnut naapertuunnersut isumaanaarniarlugit nalunaarutit assersuutigalugu angallatiniit annernit logbogimit nalunaarsuutit aamma Angallatinik Alapernaarsuinermik Aqqissuussinermit (VMS) paasisat imminnut sanillersuunneqartarput. Aalisakkanit nioqquutissianik pisisartut tamarmik pisiatik tamaasa pillugit nalunaarsuutininik qarasaasiaq atorlugu nassiussisussaaitaapput. Paasissutissat tamakku sapaatip akunnikkaartumik nassiunneqartassapput aamma kukkunerisiorneqartassallutik, kiisalu aalisarneq pillugu qarasaasiaqarfimmu LULI-mut inissinneqassallutik, taamaalillunilu pisassiissutit sinneruttut qanoq annertutiginersut nakkutigineqarsinnaassallutik.

Aamma ingerlaavartumik pisassiissutinit ilanngaait pisariunngitsumik siumut naatsorsuisoqartarput, aalisarnerup qaqugu matuneqarsinnaanera missiliorsinnaajumallugu.

Pisassiissutit nungunneqangajalerpata, tunitsiviit angallatillu annerit ullormoortumik nalunaaruteqartarnissaminnut KANUAANA-mit peqquneqarsinnaapput. KANUAANA aalisarnernik tamanik matusinissamut oqartussaasuvoq. Matusineq pillugu tusagassiorfitsigut nalunaaruteqartoqartarpoq.

Matusinerup kingorna sumiiffimmi aalajangersimasumi pisassiissutit akuttusuumik sinneqarsinnaasarput. Taama pisoqarnerani pisassiissutit sinneri ammaasseqqinnissamut pissutissaqartitsinersut KANUAANA APN suleqatigalugu naliliissaaq.

KANUAANA-mi inunnik alapernaarsuisoqarpoq, taakkulu sinerissap qanittuani aalisariutinut ikillutik nakkutilliisarsinnaasarput. Alapernaarsuisut angallatinut Kalaallit Nunaanni aalisarsinnaanermut akuersissutaatilinnut ikisinnaatitaapput.

KANUAANA aalisarnermik alapernaarsuisoqarpoq imaani tulaassinernilu sinerissamut qanittumi aalisarnermik nakkutilliisnaasunik. Aalisariut Kalaallit Nunaanni umiarsualivimmut tikikkaangat usingiartussanngoraangallu KANUAANA-mi alapernaarsuisut misissuisarput.

Aalisarnerup unitsinnera

Pisassiissutit tamakkerneqalernerit qanillineqarpat ullukkaartumik nalunaaruteqartarnissamut tunitsivinnut KANUAANA peqqusinnaavoq. Tassa aalisarnerit qanimut nakkutiginerujumallugit piffissarlu eqqorlugu matusisoqarniassammat taamatut ilior-toqartarpoq.

Aalisarnerup unitsinnera

KANUAANA aalisarnernik tamanik matusinissamut oqartussaasuvoq. Matusineq pillugu tusagassiorfitsigut nalunaaruteqartoqartarpoq.

4.3 NALUNAARUTIGININNERIT

Aalisarnermi malittarisassanik unioqqutitsisoqarnerani KANUAANA-mit politiinut nalunaarutiginnittoqarsinnaavoq.

Inatsisini atuuttuni aalajangersakkanik unioqqutitsinerit tamarmik akiliisitaanermik kinguneqarsinnaapput. Kalaallit Nunaanni aalisarneq pillugu inatsisit attuumassuteqartut tamakkerlutik inatsisit.gl aqutigalugu pissarsiarineqarsinnaapput.

Foto: Julius Nielsen, Pinngortitaleriffik

ILANNGUSSAQ 1 INATSIKIT

- Aalisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 18, 31. oktober 1996-imeersoq (kingusinnerusukut allannguutitalik)
- Saattuarniarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 1, 4. januar 2022-meersoq
- Piujuartitsineq siunertaralugu aalisarnerup teknikikkut iluarsartuussivigineqarnera pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 4, 30. marts 2017-imeersoq
- Una allaqqasooq taarserneqassaaq uuminnga: Aalisarnermik nakkutilliineq Namminersornerullutik Oqartussat Nalunaarutaat nr. 23 22 juni 2021-meersoq
- Aalisakkanik aalisakkanillu tunisassianik tunisarnermik nalunaarutiginnittarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 7, 4. april 2016-imeersoq
- Aalisarnermi saniatigut pisat pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 14, 6. december 2011-imeersoq
- Aalisarsinnaanermut akuersissutit pisassiissutillu pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 47, 18. december 2020-imeersoq
- Qaammataasat atorlugit aalisariutinik nakkutilliineq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 21, 30. maaji 2001-imeersoq
- Aalisarnermik alapernaarsuisut suliassaat pisinnaatitaaffiilu pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 3, 18. marts 2004-meersoq

Kalaallit Nunaanni aalisarneq pillugu inatsisit attuumassuteqartut tamakkerlutik inatsisit.gl aqutigalugu pissarsiarineqarsinnaapput.

ILANNGUSSAQ 2 QALERUAASA QANOQ ISSUSAAT

Saattuat qaleruaanik nalilersuiniarnermi nunat tamalaat akornanni immikkoortitserinermut periaaseq akuerisaas-oq atorneqartarpoq taamaaliornermi saattuat qaleruaitik qanga kingullermik taarsersimaneeraat aalajangerneqar-tarluni.

Qaleruaasa suussusaat 1 – saattussat aqitsut.

Qaleruaq aappalorujuttoq kajortuugajutarpoq timaatalu ataa qaqortumiit aappaluttuulluni. Qaleruaa sukujoqanngilluiarnarpoq naaffiqeqarsimananilu. Saattussat imatut aqitsigigajuttarput qaleruaa tigutsisaalu tuu-laaginnarlugit qupisarlutik. Niui aamma saattuaq pullatinit koorimilluunniit tigugaanni katakkajuttarput. Saattussat qaleruai suussuseq 1-iusut sapa-tip akunneri kingullit sisamaniit arfinilinnut qaleruatik taarsersimagajut-tarpaat. Nerpia annikippoq.

Qaleruaasa suussusaat 2 – qaleruaq manngertoq sorujoqanngitsoq.

Qaleruaq aappaluttuuvoq kajorulluniluunniit, ataa qaamasumik aappalo-rujuttumiit qaqortuuvoq qaleruaalu manngerluni. Tigutsisaa qaleraaluun-niit annikitsumik naqillugit qupissanngillat. Qaleruaa sorujoqanngilluin-narpoq tigutsisaalu ersarissorujussuarmik neriusaatut qillerpoq. Timaata ataa kigarneqanngilaq naaffiqeqarsimananiluunniit. Saattussat taamatut suususillit qaleruatik piffissami qaammatit pingasuniit-sisamaniitarfinillit iluanni taarsersimagajuttarpaat. Nerpia annikippoq akunnalluniluunniit.

Qaleruaasa suussusaat 3 – qaleruaa manngertoq killilimmik naaffiqe-qarsimasooq. Qaleruaa qaamasumik kajorujuppoq, naaffiqartorneqaler-simallunilu, assersuutigalugu epifyttinit (naasut ilaat naasuni allaniluunniit naasartoq) kalkeqaleriartorlunilu. Saattussap ataa sungarpaluttoq immun-gasumik qalipaateqarpoq ataanilu kajortumik qalipaatilimmik kigarneqar-luni. Tigutsisai suli annikitsumik neriusaatut qillerput ataalu kajortunik kigarneqarluni/milaqarluni. Saattussat qaleruaat taamatut suususillit qaleruatik ukiuni marlunni kingullerni taarsersimassavaat. Nerpeqarluartut.

Qaleruaasa suussusaat 4 – qaleruaa manngertoq naaffiqeqarsimasooq. Qaleruaa manngerluni kajorujuppoq, naaffiqingaatsiarneqarsimalluni, epi-fyttinit (naasut ilaat naasuni allaniluunniit naasartoq) kalkeqaleriartorlunilu. Saattussap ataa kajortumik immaqalu ataanilu kajortumik qalipaatilimmik toorneqarluni. Tigutsisai neriusaatut qillerput ataalu kajortunik kigarneqar-luni/milaqarluni. Saattussat qaleruaat taamatut suususillit qaleruatik uki-uni pingasuniit sisamanut siusinnerusukkut taarsersimassavaat. . Nerpittaqarluarput.

Qaleruaasa suussusaat 5 – qaleruaa amermut assingusoq “aqilaartoq”. Qaleruaa kajorujuttoq, ilaannilu kajorujulluni qernerujuttoq. Saattussap naaffiqingaatsiarneqarsimalluni, epifyttinit kalkeqaleriartorlunilu. Saattussap ataa kajorujuttoq taartoq. Daktyli tamatigunajak qernerluni nungullar-simaqalunilu. Qaleruaa niuilu amermut assingullutik. Saattussat taamatut qaleruallit, ukiut sisamat tallimalluunniit siusinnerusumi qaleruatik taarser-simassavaat. Aalisassallugit soqutiginanngitsut.

ILANNGUSSAQ 3 SAATTUANUT PULLATINI BOMULDIMIK ALLUNAASARTALERLUGU PULLATINIT QIMAAFFISSIAQ

Qimaaffissiap atulernissaa piumasaqaataalissaaq. Aalisartut piffissalerniarlugit aalisarnermut atortutik nalimmas-sarnissaannut piffissalernerqassapput, taamaalilluni aniffissiap atuutilernissaa ulloq tassaassalluni 1. januar 2023.

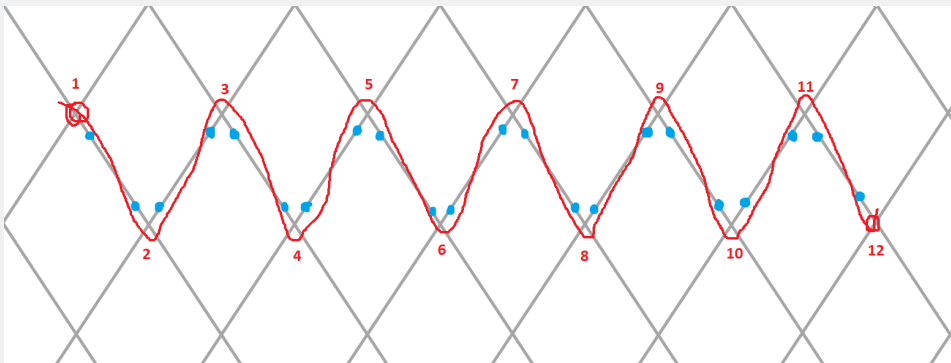
Pullatit annaaneqarneranni aalisartuaannannginniassammata bomuldimik arrortinneqarsinnaasumik allunaas-aqqamik pullatinut mersuussisoqassaaq.

Saattuanut pullatit ikinnerpaamik ataatsimik qimaaffissaqassapput taakkulu allunaasaaqqamik bomuldiusumik matoqqatinneqassapput. Nigartat affai aqqaneq-marluk aqqusaarlugit allunaasaq ikkunneqassaaq, takuuk assiliaq 1. Allunaasaq nigartanut siullermut aqqaneq-aappasaannullu aalajangerneqassaaq nigartallu affaani qilernerit aappaanniit aqqaniliat ilanngullugu aqqusaassavaat. Assiliaq 1-ip takutippaa allunaasap ikkuffissaa. Tungujortu-mik nalunaaqutsikkat tassaapput qassutit kipineqarfissaat tassuunalu putuliortoqassalluni.

Bomuldimik allunaasaaraq atornerqartoq allunaasaaqqani amerlanerpaanik 96-inut nigartaanneqassaaq.

Pullatit qimanneqarpata annaaneqarpataluunniit piffissap ingerlanerani bomuldimik allunaasaaraq arrortinneqas-saaq. Allunaasaaraq arrortinneqarpata nettini putu ammassaaq qimaaffissaqalerlunilu, tassani pisarineqarsimasin-naasut pullatinit anisinnaanngussapput.

Aalisaqattaarnerup siulluup kingorna bomuldimik allunaasaaraq nutaamik taarserneqassaaq, tamatumani aalis-arnerup nalaani allunaasaaraq arrortinneqannginniassammata. Putuliaq pullatit saviminertaasa nalaaniissanngilaq, taamaassagaluarpammi pisariaqanngitsumik bomuldimik allunaasaaraq nungullarsarneqassagaluarmat. Assimi 2-mi takutinneqarpoq pullatini allunaasap eqqortumik ikkunneqarsimagaangami qanoq isikkoqarner-soq.

Asseq 1.

Escape Windows. Uani takutinneqarpoq allunaasaq bomuldiusooq qanoq nigartanut affakkaartunut inissinneqassanersoq.

Assiliaq 2.

Pullammut allunaasaq arrortinneqarsinnaasooq ikkusimavoq, perlaallugu nigartanut affamut aqqaneq marlunnut.